ВТУ "Св. св. Кирил и Методий"
Стопански факултет
Корпус 4, ул. „Арх. Георги Кожаров" № 1
гр. Велико Търново 5000
e-mail: stopfac@uni-vt.bg

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

Велико Търново
05-06.11.2015 г.

Българска академия на науките
Институт за икономически изследвания
ул. „Аксаков" № 3
гр. София 1000
e-mail: ineco@iki.bas.bg

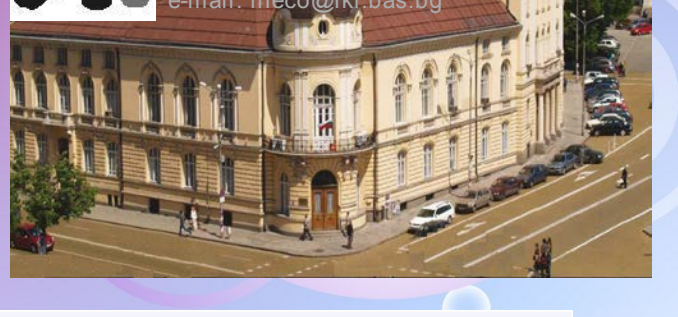

РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА - ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ
проф. д-р Христо Бонджолов – ректор на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий"
проф. д-р Митко Димитров – директор на Институт за икономически изследвания, Българска академия на науките
доц. д-р Добринка Златева – декан на Стопански факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий"

РЕДАКЦИОНЕН КОМИТЕТ
доц. д-р Венета Христова – заместник декан по научноизследователската дейност и международно сътрудничество
доц. д-р Милена Йоргова – заместник декан по учебна дейност и акредитация и ръководител катедра "Организация и методология на социалните дейности"
проф. дин Мария Павлова – ръководител катедра „Финанси и счетоводство"
проф. дин Пенчо Пенчев – ръководител катедра „Стопанско управление"
доц. д-р Венцислав Статев – ръководител катедра „Маркетинг и туризъм"
доц. д-р Емил Панушев – ръководител катедра „Икономическа теория и международни икономически отношения"

ISBN: 978-954-9689-99-0

ДОКЛАДИ

ПЛЕНАРНИ ДОКЛАДИ
СЕКЦИЯ 1 - Икономически предизвикателства пред България
СЕКЦИЯ 2 - Администрация и управление
СЕКЦИЯ 3 - Актуални проблеми и перспективи пред социалната работа
СЕКЦИЯ 4 - Съвременни аспекти на туристическата дейност

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

доц. д-р Петя Петрова - председател
ас. Веселин Павлов
ас. Иван Бянов
ас. Олга Манчева-Али
ас. Стефка Иванова
ас. Цанко Стефанов

Пленарни доклади

Проф. д-р Искра Христова-Балканска	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Индустриалната политика на ЕС и предизивикателствата пред българската промишленост
Проф. дин Мария Павлова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий", Велико Търново Катедра "Финанси и счетоводство"	Професионалната етика в счетоводството

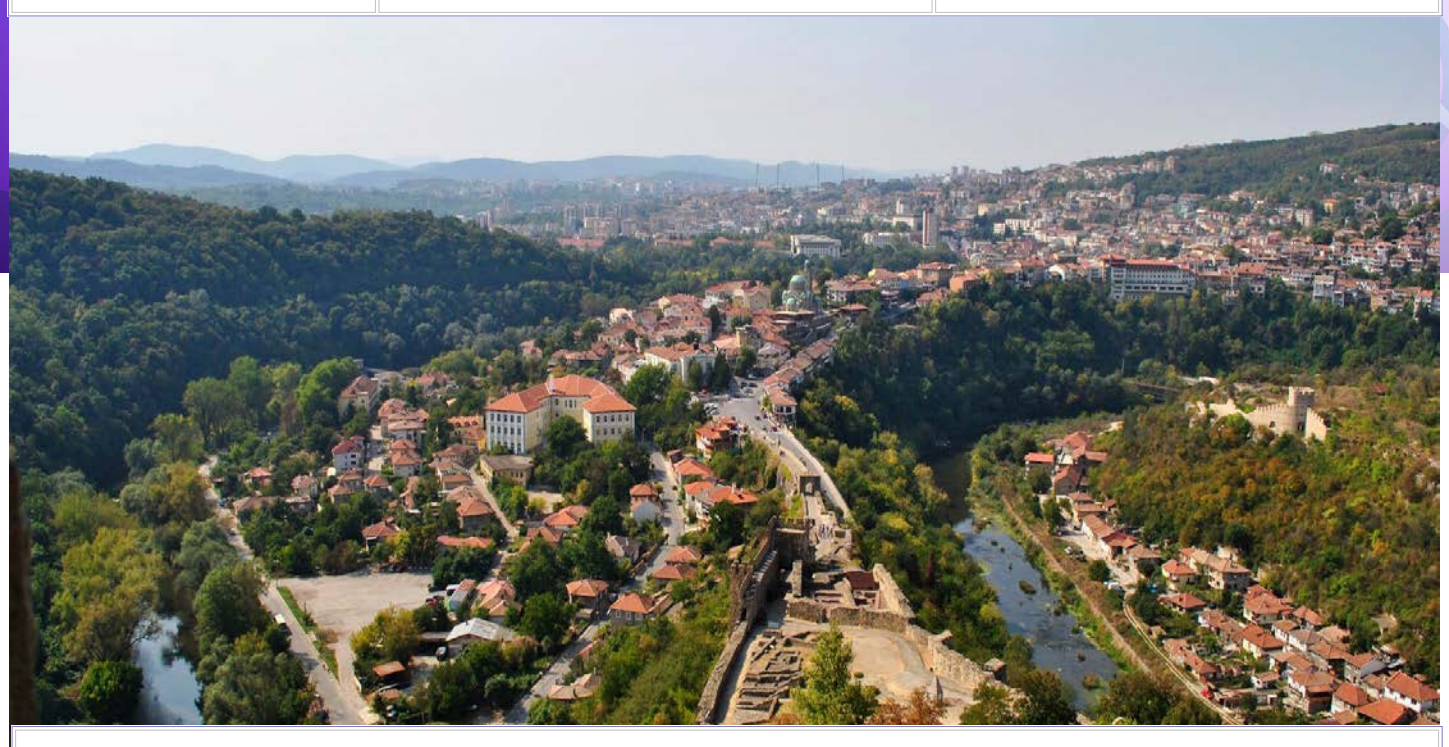

1. Секция „Икономически предизвикателства пред България"

Проф. д-р Татяна Хубенова-Делисивкова	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Икономическото управление в ЕС: кризисни процеси и предизвикателствата за интеграцията на България
Dr. Habil Arad Ferenc Papp-Vary	Marketing Institute, Budapest Metropolitan University of Applied Sciences, Budapest Hungary	Is Product Placement Really A New Marketing Communications Genre? The Earliest Examples Of Branded Entertainment
Доц. д-р Георги Маринов Доц. д-р Лучиан Белашку	Икономически университет, Варна Университет "Лучиан Блага", Сибиу, Румъния	Панелно изследване на дела на държавата в икономиката на страните от югоизточна Европа
Доц. д-р Емил Панушев	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий", Велико Търново, Институт за икономически изследвания	Външноикономическите отношения на България и регионалните търговски споразумения
Доц. д-р Илиян Матеев	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий", Велико Търново	Външна търговия на България със страните

		от АСЕАН
Доц. д-р Камен Петров	Университет за национално и световно стопанство, София	Геоикономически възможности за регионално развитие и сътрудничество между Северен централен район и Южния централен район за планиране в България
Доц. д-р Петя Петрова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Интегралните показатели за оценка на финансовото състояние като инструментариум на счетоводния анализ
Доц. д-р Радостина Бакърджиева	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Институционални аспекти на корпоративната социална отговорност
Доц. д-р Спартак Керемидчиев	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Реформа на системата за възлагане на обществени поръчки
Гл. ас. д-р Ирина Петкова Казанджиева-Йорданова	Университет за национално и световно стопанство, София	Банковият съюз и предизвикателствата пред българската банкова система
Ас. д-р Едуард Маринов	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Участието на България в политиката за развитие на Европейския съюз
Ас. Венелина Цаневска	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Данъчна система на България - проблеми и предизвикателства
Ас. д-р Милен Митков	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Характеристика и особености при застраховане на релсови првозни средства
Ас. д-р Милен Митков	СА „Д. А. Ценов“, Свищов	Характеристика и особености при застраховане на летателни апарати
Ас. Иван Руменов Бянов	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Развитие на аграрната структура в страните от Европейския съюз през новото хилядолетие
Ас. Недялко Несторов	Българска академия на науките, София Институт за икономически изследвания	Оценка на възможностите за растеж на българския БВП на база външната търговия
Ас. Стефка Петкова Иванова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Пътища за оптимизиране на някои разходи, формиращи себестойността на строителната индустрия
Докт. Йорданка Иванова Христова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Състояние и насоки в развитието на българския пенсионен модел

2. Секция „Администрация и управление”

Проф. дин Божидар Хаджиев	Университет за хранителни технологии, Стопански факултет, гр. Пловдив	Създаване и развитие на пазарите за иновации и за интелектуален и предприемачески капитал в България
Доц. д-р Ивалинка Пенчева	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	За необходимостта от прозрачно управление
Доц. д-р Дарина Павлова Докт. Михаил Иванов	Технически университет, Варна Технически университет, Варна	Изследване на проектната активност на малките и средни предприятия за повишаване на тяхната конкурентоспособност чрез технологична модернизация
Доц. д-р Надя Миронова	Университет за национално и световно стопанство, София	Комуникациите като фактор за повишаване лоялността на клиентите
Гл. ас. д-р Яница Димитрова	Университет по библиотекознание и информационни технологии, София	Корпоративна култура и иновации
Д-р Даниела Йорданова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Състояние на отделните елементи на системата за финансово управление и контрол в общините от област Велико Търново
Д-р Даниела Йорданова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Изследване на рисковите фактори в дейностите на община Велико Търново
Ас. Веселин Павлов	ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Мястото на управленската функция в управленския процес
Докт. Сотир Богословов	Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас	Съвременни модели и системи за управление на запасите и влиянието им върху резултатите от фирмената дейност

3. Секция „Актуални проблеми и перспективи пред социалната работа”

Проф. д-р Победа Луканова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Обучението на възрастни: организация и проблеми
Доц. д-р Антон Стойков	Тракийски университет, Стара Загора	Семейството в личната ценностна система на осъдените на лишаване от свобода
Доц. д-р Милена Йоргова	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Влиянието на мениджърализма в социалната работа
Ас. Вероника Спасова Ас. Калина Кънчева	Медицински колеж към Медицински университет, Плевен Медицински колеж към Медицински университет, Плевен	Проект на социална услуга „Ранна интервенция на увреждания”а” за деца от 0 до 7 г. - възможности и перспективи
Ас. Калина Кънчева Ас. Вероника Спасова	Медицински колеж към Медицински университет, Плевен Медицински колеж към Медицински университет, Плевен	Професионална компетентност на лицата, полагащи грижи в домашни условия
Ас. Надя Влаева	Тракийски университет, Стара Загора	Комплексно-ориентирани модели за социална работа в местата за лишаване от свобода

4. Секция „Съвременни аспекти на туристическата дейност”

Проф. д-р Марияна Божинова	СА „Д. А. Ценов”, Свищов ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Специфика на маркетинговата дейност в сферата на селския туризъм
Гл. ас. д-р Десислава Пенкова	Пловдивски университет „П. Хилендарски“, филиал „Л. Каравелов“ - Кърджали	Анализ на състоянието на геотуризма в България
Ас. Олга Манчева-Али	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново	Функционални и технологични възможности на специализирани софтуери в ресторантьорството
Мирослав Костадинов, студент ОКС „Магистър“	СА “Д. А. Ценов“, Свищов	Възможности за развитие на екотуризма във Великотърновска област

Авторите носят пълна отговорност за авторството си и за оригиналността на произведението, както и за грешки, допуснати по тяхна вина.

Снимките са предоставени от Милица Желева, завършила специалност "Стопанско управление" през 2014 г. и продължаваща обучението си в същото професионално направление в Стопански факултет на ВТУ "СВ. св. Кирил и Методий".

© Колект ив, Участ ници в научно-практ ическа конференция на т ема:
"Развит ие на българскат а икономика - предизвикат елст ва и възможност и"

© Издателство "Ай анд Би", Велико Търново, 2015

ISBN: 978-954-9689-99-0

УЧАСТИЕТО НА БЪЛГАРИЯ В ПОЛИТИКАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

BULGARIA'S PARICIPATION IN THE EU DEVELOPMENT POLICY

ас. д-р Едуард Маринов
Институт за икономически изследвания при БАН
e-mail: eddie.marinov@gmail.com

Abstract
The policy for cooperation with developing countries is new to Bulgaria as in the course of the transition over the past two decades assistance to these countries could not be a foreign policy priority for obvious reasons. On the other hand, relations between Bulgaria and many of these countries in the decades before left a lasting mark in many of them, contributing to their economic development. The implementation of Bulgaria's transition from the status of a recipient of international aid into a donor makes it necessary a special attention to be paid to the many issues in this regard because of the specific commitments arising from the country's new status especially regarding its participation in the EU development policy. The report presents briefly the main features of international development cooperation and then discusses the development policy of the EU. The main focus is on Bulgaria's participation in it as liabilities, results achieved and opportunities.

Keywords: сътрудничество за развитие, Политика за развитие на ЕС, официална помощ, официална помощ за развитие.

ВЪВЕДЕНИЕ

Политиката на сътрудничество с развиващите се страни е от една страна нова за България, защото в хода на прехода през последните две десетилетия оказването на помощ за тези страни по обясними причини не можеше да бъде външнополитически приоритет. От друга страна, връзките между България и много от тези страни в течение на десетилетия преди това са оставили трайна следа в много от тези страни, допринасяйки за икономическото им развитие. През последните години у нас се полагат сериозни усилия за възстановяване на добрите практики в това отношение, за възстановяване на българското присъствие в развиващите се страни на базата на съществуващия от преди десетилетия опит и задачите на външната политика на България. След приключването на прехода към пазарно стопанство и встъпването си в Европейския съюз (ЕС) пред България стои задачата да възстанови позициите си на донор на международна помощ в новите условия. Осъществяването на прехода на България от състоянието на получател на международна помощ в статус на донор обуславя необходимостта от специалното внимание към множеството въпроси в тази връзка поради конкретните ангажименти, произтичащи за страната от този неин нов статус.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В исторически план международното сътрудничество за развитие започва в рамките на връзките между водещите европейски страни и техните бивши колонии през втората половина на XX век, които запазват позициите си там най-вече използвайки икономическото си влияние. Това включва и оказването на помощ за развитие – за укрепване на националната икономика, за решаване на най-наболелите социални проблеми, за включване в международния търговски обмен. В концептуален план в момента международното сътрудничество за развитие се мотивира от Целите на Хилядолетието за развитие (ЦХР), утвърдени на Срещата на Хилядолетието на най-високо равнище, организирана от ООН през 2000 г.[1] Ключово понятие в оказването на развитие представлява понятието "официална помощ за развитие (ОПР)", с помощта на което се измерва приносът на отделните страни-донори в международното сътрудничество за развитие.[2]

Предизвикателствата пред политиката за развитие днес са огромни с оглед на настоящата международна криза. От една страна световната икономика е достигнала критичен спад, което води до пагубни последици за развитието на редица сектори и до намаляване на заетостта в значителни размери. От друга страна настъпващите климатични промени и катаклизмите, за повечето от които международната общност все още няма адекватен отговор, недостигът на храна и вода за огромна част от населението в света, непрестанните борби за владеене на енергийните ресурси и сериозните военни конфликти водят до липсата на сигурност в много от развиващите се страни. Важно явление в международното сътрудничество за развитие в началото на XXI век е появата на т.нар. нови донори – страни, които предоставят помощ за развитие, въпреки че самите те не са осъществили докрай ЦХР.

От създаването на Европейската икономическа общност (ЕИО), страните-членки отделят специално внимание на сътрудничеството си с бившите си колонии и развиващите се страни като цяло. Договорът за създаване на ЕИО регламентира отношенията с развиващите се страни с цел утвърждаване на устойчивото икономическо и социално развитие, включително преодоляване на бедността, интегриране в световната икономика, установяване и укрепване на демократичен правов ред. Създадени са и конкретни механизми за преференциални отношения,

[1] Вж. http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf.

институциализирани чрез международни съглашения (като конвенциите от Яунде, Ломе и Котону със страните от Африка, Карибския и Тихоокеанския басейн (АКТБ), Барселонския процес с държавите от Средиземноморието, специфичния режим на отношения с Отвъдморските страни и територии и др.).

В момента ЕС е едно от най-активните действащи лица в международното сътрудничество за развитие – най-големият донор с над 60 процента от глобалната официална помощ за развитие. Европейската политика на развитие (ЕПР) е двупластова - от една страна, тя се осъществява от Европейския съюз като цяло, а от друга, отделните държави-членки провеждат национални политики по отношение на трети страни. Тази политика се основава на ДФЕС (чл. 208-213) и на Европейския консенсус за развитие от 2005 г.,[3] който очертава общата визия на държавите-членки и институциите на ЕС по проблемите на международното развитие и включва общите цели, ценности, принципи и области на политиката на развитие. ЕПР е един от най-важните елементи на отношенията на Съюза с външния свят, заедно с външната политика, политиката за сигурност и общата търговска политика. Основната й задача е премахването на бедността в контекста на устойчивото развитие, допринасяйки по този начин за изпълнението на Целите за развитие на хилядолетието на ООН.

ЕПР се формира и реализира с помощта на конкретни механизми в рамките на европейските институции. Централно място сред тях заема Съветът на ЕС, заседаващ във формат "министри по въпросите на развитието" веднъж на шест месеца. Определящо при осъществяването на политиката за развитие е предоставянето на помощ за развитие и на хуманитарна помощ, като водеща роля играе Европейската комисия. Други органи, имащи отношение към ЕПР, са Европейската служба за външна дейност, Икономическият и социален комитет (Секция „Външни отношения"), Комитетът на регионите (CIVEX), и Европейската инвестиционна банка.

Средствата за финансирането на тази политика се осигуряват или от Европейския фонд за развитие (ЕФР), или от един от шестте инструмента за външни действия в общия бюджет на ЕС – Инструмент, допринасящ за стабилността и мира, Инструмент за предприсъединителна помощ, Европейски инструмент за съседство, Финансов инструмент за сътрудничество за развитие за периода 2014-2020 г., Инструмент за партньорство за сътрудничество с трети държави, Финансов инструмент

[2] Вж. http://www.oecd.org/dac/dac-glossary.htm#ODA.
[3] Вж. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=URISERV:r12544&from=EN.

за демокрация и права на човека по света.[4] По всеки инструмент съществува комитет, съставен от представители на страните-членки, който регламентира правилата за предоставяне на помощта. С над 82 млрд. евро, предвидени за периода 2014-2020 г., ЕС (европейските институции и държавите-членки) осигурява повече от половината от официалната помощ за развитие (ОПР) в света.

С присъединяването си към Европейския съюз през 2007 г. статутът на България се променя. Страната поема сериозни финансови и институционални ангажименти в рамките на политиката за развитие на Съюза и от получател на международна помощ за развитие тя се превръща в член на една от най-активно действащите организации в международната политика за развитие и най-големия донор в света. Тъй като обаче подготовката за членство не включва политиката на развитие, с влизането си в ЕС България е изправена пред предизвикателството, от една страна, да формулира и изпълнява национална политика за развитие, допълваща и подсилваща ЕПР, а от друга – от държава, доскоро получавала официална помощ, да започне да отделя ресурс за оказването на такава помощ съобразно ангажиментите си като член на ЕС.

Участието в международното сътрудничество за развитие е неразделна част от българската външна политика и се осъществява в съответствие с общата политика на ЕС в тази област. В националното законодателство обаче този въпрос е уреден едва през 2011 г. с Постановление 234 на МС, въпреки че връзките между България и редица развиващите се държави в течение на десетилетия преди периода на прехода са оставили трайна следа в много от тези страни, допринасяйки за икономическото им развитие.

От гледна точка на участието на България в процеса по финансиране на развитието членството й в Европейския съюз ясно очертава нейната позиция на донор. Политиката за развитие изисква ежегодно инвестиране на значителни средства от националния бюджет, а отговорностите на страната, свързани с финансирането на развитието, са дългосрочни и ще стават все по-големи. След 2007 г. България като член на ЕС започва да предоставя ОПР, която за периода 2010-2013 г. е в размер от 40-50 млн. USD,[5] достигайки през последната година 0.10% от БНД. Поетото задължение за 0,33% от БНД през 2015 г. (или 140 млн. евро) е трудно постижимо, но това е

[4] За повече информация за инструментите вж. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2014:077:TOC.
[5] Данните за размера на предоставяната и получената помощ са на ОИСР, а тези за изпълнението на задълженията на страните-членки на ЕС – на Евростат.

характерно за всички нови страни-членки – никоя от тях не е близо до изпълнението му. Най-добре се представят Малта (0,20%), Естония и Словения (по 0,13%), а в Унгария, Чехия, Латвия, Румъния и Кипър делът на ОПР е по-нисък, отколкото в България (0,07-0,09%). Единствено Швеция, Люксембург и Великобритания изпълняват задълженията си в това отношение (за приетите преди 2004 г. държави то е 0.7% от БНД за 2015 г.).

Табл. 1. Официална помощ за развитие в ЕС – поети ангажименти и изпълнение

Държава	2012		2013		2014 (предварит.)		2015 (прогнозни)		2015 ангажимент		2015 недостиг	
	млн. евро	% от БНД	млн. евро	% от БНД	млн. евро	% от БНД	млн. евро	% от БНД	млн. евро	% от БНД	млн. евро	% от БНД
Австрия	860	0,28	882	0,27	863	0,26	834	0,25	2356	0,7	1522	0,45
Белгия	1801	0,47	1732	0,45	1797	0,46	1772	0,43	2862	0,7	109	0,27
България	31	0,08	37	0,1	32	0,08	38	0,09	137	0,33	98	0,24
Хърватия	15	0,03	32	0,07	49	0,11	49	0,12	217	0,33	168	0,21
Кипър	20	0,12	15	0,1	15	0,1	13	0,08	56	0,33	43	0,25
Чехия	171	0,12	159	0,11	158	0,11	148	0,1	486	0,33	338	0,23
Дания	2095	0,83	2205	0,85	2258	0,85	2379	0,87	274	1	361	0,13
Естония	18	0,11	23	0,13	28	0,15	26	0,13	65	0,33	39	0,2
Финландия	1027	0,53	1081	0,54	1232	0,6	1012	0,49	1458	0,7	446	0,21
Франция	9358	0,45	8543	0,41	7817	0,36	9349	0,42	15493	0,7	6144	0,28
Германия	10067	0,37	10717	0,38	12247	0,41	13121	0,43	21406	0,7	8284	0,27
Гърция	255	0,13	180	0,1	187	0,11	158	0,09	1294	0,7	1136	0,61
Унгария	92	0,1	97	0,1	118	0,12	126	0,13	333	0,33	206	0,2
Ирландия	629	0,47	637	0,46	610	0,38	602	0,37	1131	0,7	529	0,33
Италия	2129	0,14	2584	0,17	2519	0,16	266	0,16	11436	0,7	8776	0,54
Латвия	16	0,08	18	0,08	19	0,08	19	0,08	83	0,33	64	0,25
Литва	40	0,13	38	0,11	30	0,09	31	0,08	125	0,33	93	0,25
Люксембург	310	1	323	1	322	1,07	323	1,06	304	1	-19	-0,06
Малта	14	0,23	14	0,2	16	0,2	15	0,19	26	0,33	11	0,14
Нидерландия	4297	0,71	4094	0,67	42	0,64	3953	0,59	4652	0,7	699	0,11
Полша	328	0,09	355	0,1	329	0,08	498	0,12	1325	0,33	827	0,21
Португалия	452	0,28	368	0,23	316	0,19	306	0,17	1227	0,7	920	0,53
Румъния	111	0,08	101	0,07	151	0,1	161	0,11	505	0,33	344	0,22
Словакия	62	0,09	65	0,09	61	0,08	77	0,1	252	0,33	175	0,23
Словения	45	0,13	46	0,13	46	0,13	45	0,12	124	0,33	78	0,21
Испания	1585	0,16	1789	0,18	1427	0,14	1782	0,17	7523	0,7	574	0,53
Швеция	4077	0,97	4389	1,01	469	1,1	4441	1	4441	1	-	-
Великобритания	10808	0,56	13498	0,71	14612	0,71	1683	0,7	1683	0,7	-	-
Общо за ЕС-28	**50713**	**0,39**	**54021**	**0,41**	**56147**	**0,41**	**6077**	**0,42**	**98883**	**0,69**	**38113**	**0,27**

Източник: EU Accountability Report 2015 on Financing for Development, pp. 146-148.

Според Средносрочната програма за помощ за развитие и хуманитарна помощ 2013-2015 г. (СППР) България участва на многостранно и двустранно равнище, насочвайки своята помощ за развитие към приоритетни за външната политика на

страната държави и региони.[6] При тяхното определяне се отчитат традиционните ни исторически, икономически и културни връзки, географската близост и политическата воля за сътрудничество, а също и наличието на специфичен капацитет за предоставяне на помощ и политиките на ЕС на разширяване и съседство. Във връзка с това в СППР като приоритетни за България са посочени страните от Западните Балкани, Черноморския регион, Близкия изток и Северна Африка, както и държавите в процес на следконфликтно възстановяване и страните от Африка на юг от Сахара.

Засега ОПР от България е насочена предимно към покриване на ангажиментите на страната на многостранно равнище (за 2013 г. – 28 млн. USD към бюджета на ЕС за инструментите на ЕПР, 5.5 млн. за ЕФР, 3.8 млн. за ЕБВР, 6.5 млн. за инструменти за развитие на Световната банка), а минимален ресурс се отделя за двустранна помощ (6.4 млн. през 2011 г. за Замбия и по 0.1-0.3 млн. през 2010-2013 г. за съседни страни в преход – Македония, Косово, Молдова).

Фиг. 1. Получавана и оказвана официална помощ от България (млн. USD)

Източник: OECD.Stat и собствени калкулации.

Въпреки че поради ниския стандарт на живот обществените нагласи у нас все още са свързани с възприятието, че получаването на помощ е норма,[7] произтичащите от членството ни ангажименти са недвусмислени – през следващите години и десетилетия

[6] По многостранна линия България участва в ЕФР, има финансов принос в инструментите за външна помощ на ЕС и към международните финансови институции (Черноморската банка за търговия и развитие, Международната банка за възстановяване и развитие, Международната финансова корпорация).

[7] До 2004 г. като държава в преход България получава официална помощ (1.5 млрд. USD за 2004 г.), като значителна част от нея (637 млн.) са ОПР, възлизаща на 2.5% от БНД на страната.

политиката за развитие трябва да бъде подкрепяна с все повече средства, което ще рефлектира и върху мястото й във външните отношения на страната ни.

В качеството си на член на Съюза България неизбежно участва както в механизмите за формиране на ЕПР, така и в комитологичната процедура на ЕС по инструментите за предоставяне на външната помощ. Именно в работата на тези комитети страната би могла да отстоява националните си политически приоритети в рамките на осъществяването на европейската политика на развитие. Формално това не е нещо ново, защото в качеството си на член на ООН България е участвала във всички форуми, на които е обсъждана подобна проблематика. С факта на членството й в ЕС обаче ангажираността на страната с тези решения нараства, тъй като ЕС е сред основните участници, формулиращи на решенията, а не просто гласуващи за приемането им. Изхождайки от позицията на член на ЕС, България би могла да намери конкретни ниши, по които да изрази компетентно становище и да въздейства за формирането на политическата линия на Съюза като цяло.

Ако помощта за развитие се разглежда като мярка не само за подпомагане на развиващите се държави, но и като средство за утвърждаване на позициите, връзките и авторитета на страната ни на международната сцена, то България би могла да се възползва от нея за осъществяване на целите на външната и външноикономическата си политика. Това предполага оптимално оползотворяване на предоставяните възможности с цел получаване на максимален резултат както за реципиента, така и за България и нейните интереси и приоритети. В този смисъл ресурсите по линия на политиката за развитие трябва да се използват все по-целенасочено и фокусирано.

България сама по себе си трудно може да окаже сериозно въздействие върху резултатите от финансирането на развитието. Ясно е, обаче, че страната ни ще предоставя ресурси в качеството си на член на ЕС за съдействие за осъществяването на ЦХР. Ефектът от изразходването на тези ресурси както за страните-получатели, така и за самата България като донор, ще бъде толкова съществен, колкото зад тях стои реално изработена и логично обоснована конкретна политическа линия, преследваща не краткосрочни политически амбиции, а дългосрочни цели, свързани с подобряването на международната среда, ликвидирането на наболелите проблеми на човечеството като цяло, осигуряването на възможности за достоен живот и труд на всички хора на планетата (Миланов, 2009). За тази цел е необходимо както формиране на национална политика на развитие, създаване на институционален капацитет за предоставяне на

помощ, а също така и осигуряване на необходимата подкрепа от страна на българската общественост за пълноценно участие в международното сътрудничество за развитие. Като положителни стъпки в това отношение могат да се отбележат:

- изпълнението на проект "Българската политика за развитие: прозрачност при създаването на нормативна уредба и програмна рамка", в рамките на който се разработва програмна рамка за българската политика на сътрудничество с развиващите се страни като неразделна част от външната политика на Република България и Европейската политика на развитие и са изготвени множество аналитични материали по основни теми в областта на международното сътрудничество за развитие и българската политика на развитие;
- създаването на Българска платформа за международно развитие, обединява в мрежа 22 авторитетни неправителствени организации, работещи в различни сфери;
- приемането на Постановление 234 на МС от 01.08.2011 г. за политиката на Република България на участие в международното сътрудничество за развитие;
- изготвянето и изпълнението на две средносрочни програми за помощ за развитие и хуманитарна помощ (2010-2012 и 2013-2015 г.); и др.

Като външна граница на ЕС, България е заобиколена от развиващи се страни, а други такива се намират в непосредствена близост до нея. Инвестициите в стабилността и просперитета на съседите са пряко свързани със сигурността (от гледна точка на имиграция, тероризъм и др.) и с икономическото развитие (потенциални пазари, установяване на трайни търговски отношения, взаимна размяна на инвестиции и т.н.) на собствената ни страна. Ако се използва стратегически, политиката за развитие може се разглежда и като инвестиция в национален човешки и административен капитал – предоставянето на техническа помощ или участието в международни проекти оказва позитивен ефект и върху съответните български експерти, организации, практици и др. под формата на допълнителни финансови стимули, по-големи професионални възможности, разширени партньорства и укрепен институционален капацитет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Засега участието на България в Европейската политиката за развитие е свързано по-скоро с финансови ангажименти и със създаване на капацитет за провеждането на

българската политика за развитие. Налице са някои положителни резултати в това отношение, но в общи линии страната не успява да оползотвори потенциала от участието си в ЕПР. За тази цел е нужно формирането и провеждането на ясна и дългосрочна национална политика на развитие, повишаването на институционалния капацитет за предоставяне на помощ, както и осигуряването на необходимата подкрепа от страна на българската общественост за пълноценно участие в международното сътрудничество за развитие.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Белев, Б. 2009. Европейският съюз – водещ участник в международното сътрудничество за развитие. В: Международното сътрудничество за развитие и участието на България в него, публикация по проект "Българската политика за развитие: прозрачност при създаването на нормативна уредба и програмна рамка", финансиран по ОПАК и съфинансиран от ЕСФ. ДИМВнР.
[2] Костова, А. 2015. Политиката за развитие като възможност за българската външна политика, сп. Дипломация, електронно издание, 14.01.2015 г., http://diplomacy.bg/archives/1376?lang=BG.
[3] Миланов, М. 2009. Финансиране на развитието като процес в международното сътрудничество за развитие и мястото на България в него. В: Международното сътрудничество за развитие и участието на България в него, публикация по проект "Българската политика за развитие: прозрачност при създаването на нормативна уредба и програмна рамка", финансиран по ОПАК и съфинансиран от ЕСФ. ДИМВнР.
[4] DAC Glossary of Key Terms and Concepts, http://www.oecd.org/dac/dac-glossary.htm.
[5] European Commission. 2015. EU Accountability Report 2015 on Financing for Development. Commission Staff Working Document, SWD(2015) 128 final, Brussels, 23.6.2015.
[6] Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat, accessed on 11.07.2015.
[7] Gertcheva, V. 2008. Bulgarian Official Development Assistance and Peacebuilding, Initiative for Peacebuilding, http://www.initiativeforpeacebuilding.eu/pdf/Bulgarian_Official_Development_Assistance_and_Peacebuilding.pdf.
[8] Joint declaration by the Council and the representatives of the governments of the Member States meeting within the Council, the European Parliament and the Commission on the development policy of the European Union entitled "The European Consensus" [Official Journal C 46 of 24.2.2006], http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=URISERV:r12544&from=EN.
[9] OECD.Stat, http://stats.oecd.org/, accessed on 11.07.2015.
[10] Official Journal of the European Union, Volume 57, 15 March 2014, English edition, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2014:077:FULL&from=EN.
[11] United Nations Millennium Declaration. Resolution adopted by the General Assembly A/RES/55/2, http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf.